

Wyrok z dnia 23 stycznia 2001 r.

I PKN 201/00

Do przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny nie odnosi się warunek polegający na obowiązku zachowania przez szkołę trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, powodującego rozwiązanie stosunku pracy z końcem roku szkolnego.

Przewodniczący SSN Jadwiga Skibińska-Adamowicz (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2001 r. sprawy z powództwa Krystyny P. przeciwko Szkole Podstawowej w G. o uznanie za bezskuteczne oświadczenia woli o przeniesieniu w stan nieczynny, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 2 grudnia 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Ropczycach wyrokiem z dnia 26 sierpnia 1999 r. uznał za bezskuteczne oświadczenie woli złożone przez dyrektora Szkoły Podstawowej w G. w dniu 15 czerwca 1999 r. o przeniesieniu powódki w stan nieczynny oraz nakazał stronie pozwanej, by dopuściła powódkę do pracy na poprzednio zajmowanym stanowisku. Ustalił, że powódka jest nauczycielem mianowanym, posiadającym 33-letni staż pracy. Ukończyła Studium Nauczycielskie w K. o kierunku biologia z chemią. Od 1 września 1998 r. do 15 lutego 1999 r. korzystała ona ze zwolnienia lekarskiego, a od 16 lutego do 30 czerwca 1999 r. z płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. W roku szkolnym 1998/99 było 10 oddziałów (w tym dwie klasy piąte i jeden oddział „zerowy”), 238 uczniów i 295 godzin wynikających z planu nau-

czania, wśród których były 32 godziny ponadwymiarowe. W roku szkolnym 1999/00 jest w pozwanej Szkole 9 oddziałów, 195 uczniów, 264 godziny nauczania wynikające z planu nauczania, w tym 34 godziny ponadwymiarowe. W tymże roku szkolnym, w porównaniu z rokiem 1998/99, zmniejszyła się również liczba godzin chemii i biologii. Wynosi ona 2 godziny chemii tygodniowo - na miejsce 4 godzin dotychczas, oraz 5 godzin biologii - zamiast 8 godzin dotychczas. W roku szkolnym 1997/98 pensum powódki składało się z godzin biologii oraz plastyki i muzyki, których w pozwanej Szkole było 18 godzin tygodniowo (9 + 9). Od roku szkolnego 1998/99 jest przedmiot „sztuka” w wymiarze 9 godzin tygodniowo.

Sąd Rejonowy ustalił ponadto, że pismem z dnia 20 maja 1999 r. dyrektor pozwanej szkoły zawiadomił powódkę o zamiarze przeniesienia jej w stan nieczynny, a pismem z dnia 15 czerwca 1999 r. przeniósł ją w stan nieczynny. Jako przyczynę podał zmniejszenie liczby oddziałów. W dniu 21 czerwca 1999 r. powódka zwróciła się do dyrektora o wydanie zaświadczenia o zatrudnieniu w celu dalszego korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia. Dyrektor wydał żądane zaświadczenie, jednak zaznaczył, że od dnia 1 września 1999 r. powódka zostaje przeniesiona w stan nieczynny.

W świetle przytoczonych ustaleń Sąd pierwszej instancji uznał, że żądanie powódki zasługiwało na uwzględnienie, gdyż w okresie urlopu dla poratowania zdrowia chroniona jest trwałość stosunku pracy urlopowanego nauczyciela. „Wynika to pośrednio z samej konstrukcji urlopu zapewniającego zainteresowanemu zachowanie prawa do wynagrodzenia, będącego elementem treści stosunku pracy.” Wprawdzie „korzystanie z urlopu nie wyklucza zaistnienia zdarzeń aktualizujących kompetencję pracodawcy określoną w art. 20 Karty Nauczyciela”, ale „nie dotyczy to jednak nauczycieli korzystających z urlopu dla poratowania zdrowia względnie mających roszczenie o udzielenie takiego urlopu, z wyjątkiem likwidacji szkoły”.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 2 grudnia 1999 r. oddalił apelację złożoną przez stronę pozwaną. Uznał, że wyrok Sądu Rejonowego - mimo błędnego uzasadnienia - jest zgodny z prawem. Trafne są również ustalenia faktyczne tego Sądu. Bezskuteczność przeniesienia powódki w stan nieczynny wynika stąd, że pismo dyrektora Szkoły o przeniesieniu jej w stan nieczynny zostało powódce doręczone dopiero dnia 15 czerwca 1999 r., podczas gdy art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (w brzmieniu nadanym temu przepisowi ustawą z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie

ustawy - Karta Nauczyciela) wymaga, by przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny nastąpiło najpóźniej do dnia 31 maja danego roku kalendarzowego. Skoro więc decyzja pracodawcy naruszała wskazany warunek, żądanie powódki zasługiwało na uwzględnienie.

W kasacji od powyższego wyroku opartej na podstawie przewidzianej w art. 393¹ pkt 1 KPC strona pozwana zarzuciła naruszenie art. 20 ust. 1 i 3 ustawy Karta Nauczyciela przez przyjęcie, że przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny jest tożsame z rozwiązaniem z nim stosunku pracy, a to nakłada na szkołę zatrudniającą nauczyciela i przenoszącą go w stan nieczynny obowiązek zachowania terminu wypowiedzenia określonego w art. 20 ust. 3 tej Karty.

Zdaniem strony pozwanej, warunek określony w art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela odnosi się do rozwiązania przez dyrektora szkoły stosunku pracy na wniosek nauczyciela w okolicznościach opisanych w art. 20 ust. 1 tej Karty, a nie do przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny. Ponadto przeniesienie nie jest ani wypowiedzeniem stosunku pracy, ani nie powoduje rozwiązania tego stosunku po upływie sześciu miesięcy trwania okresu nieczynnego; powoduje natomiast jego wygaśnięcie. Wobec tego błędna wykładnia przepisów wskazanych w kasacji doprowadziła ze strony Sądu Okręgowego do wydania wyroku sprzecznego z prawem. Tym samym trafny jest wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasację należało ocenić jako zasadną, gdyż w ustalonym w sprawie stanie faktycznym zarówno stanowisko prawne Sądu pierwszej instancji, jak i pogląd prawny Sądu Okręgowego wyrażony w zaskarżonym wyroku okazały się nietrafne.

Przepis art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) stanowi, że rozwiązanie z nauczycielem stosunku pracy z przyczyn określonych w ust. 1 następuje z końcem roku szkolnego, po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu (z zastrzeżeniem ust. 4, które nie ma znaczenia w przedmiotowej sprawie). Jak wynika z przytoczonej treści, warunek dokonania wypowiedzenia i zachowania jego trzymiesięcznego okresu, kończącego się wraz z końcem roku szkolnego, dotyczy rozwiązania stosunku pracy „z przyczyn określonych w ust. 1”. Nie dotyczy natomiast rozwiązania z in-

nych przyczyn. Przepis art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela przewiduje natomiast, że w razie całkowitej lub częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć, dyrektor szkoły przenosi nauczyciela w stan nieczynny lub, na wniosek nauczyciela, rozwiązuje z nim stosunek pracy. Jak nietrudno zauważyć, wymieniony przepis przewiduje dwa sposoby rozwiązania sytuacji, w której niemożliwe stało się dalsze zatrudnianie nauczyciela: przeniesienie go w stan nieczynny lub rozwiązanie z nim stosunku pracy. Należy zarazem zaznaczyć, że pozostałe postanowienia art. 20 świadczą jednoznacznie o poważnych różnicach zachodzących między tymi dwoma instytucjami. Wśród różnic tych - z punktu widzenia rozpoznawanej sprawy - najistotniejsza jest ta, że oświadczenie woli o przeniesieniu nauczyciela w stan nieczynny nie powoduje rozwiązania stosunku pracy ani w chwili złożenia oświadczenia, ani z upływem okresu stanu nieczynnego. Według bowiem art. 20 ust. 6 zdanie drugie Karty Nauczyciela, stosunek pracy nauczyciela przeniesionego w stan nieczynny wygasa z mocy prawa z upływem sześciomiesięcznego okresu pozostawania w tym stanie. Nie jest więc uprawniony pogląd, że warunek odnoszący się do rozwiązania stosunku pracy przewidziany w art. 20 ust. 3 Karty Nauczyciela, polegający na obowiązku zachowania przez szkołę trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, którego termin końcowy byłby zbieżny z końcem roku szkolnego, odnosi się także do przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny. Między rozwiązaniem stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela a przeniesieniem go w stan nieczynny istnieją istotne różnice, w związku z czym nie ma podstaw do przyjęcia, że wymaganiami określonymi w art. 20 ust. 3 tej Karty - wbrew treści tego przepisu - objął ustawodawca także przeniesienie nauczyciela w stan nieczynny. Tym samym trafny okazał się zarzut zawarty w kasacji, że uznanie przez Sąd Okręgowy za bezskuteczną omawianej czynności wobec powódki nastąpiło z naruszeniem art. 20 ust. 1 i 3 Karty Nauczyciela, polegającym na błędnej wykładni tych przepisów. Ocena ta uzasadniała więc uwzględnienie kasacji, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, stosownie do art. 393¹³ § 1 KPC.

Trzeba ponadto stwierdzić, że nie jest trafny pogląd Sądu pierwszej instancji, przyjmujący - z pominięciem dokonanych w sprawie ustaleń - że bezskuteczne było wobec powódki przeniesienie w stan nieczynny z uwagi na to, że w okresie urlopu dla poratowania zdrowia przysługiwała jej „pełna ochrona trwałości stosunku pracy”.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika bowiem, że powódka korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia od 16 lutego do 30 czerwca 1999 r. W piśmie z dnia 15 czerwca 1999 r. dyrektor pozwanej Szkoły oświadczył, że od dnia 1 września 1999 r. przenosi ją w stan nieczynny. Wówczas powódka zwróciła się dnia 21 czerwca 1999 r. o wydanie zaświadczenia o zatrudnieniu w celu uzyskania dalszego urlopu dla poratowania zdrowia. Zaświadczenie takie otrzymała, jednak dyrektor zastrzegł, że nie zmienia to jego decyzji o przeniesieniu powódki w stan nieczynny od dnia 1 września 1999 r.

Odnosząc się do powyższej kwestii należy podkreślić, że powódka została przeniesiona w stan nieczynny od dnia 1 września 1999 r., po uwzględnieniu przez dyrektora Szkoły czasu urlopu dla poratowania zdrowia i urlopu wypoczynkowego odpowiadającego feriom letnim. Akt przeniesienia nie spowodował więc naruszenia jej interesów jako pracownika. Wprawdzie podczas trwania tego urlopu, wnioskiem z dnia 21 czerwca 1999 r., powódka rozpoczęła starania o „dalszą część” urlopu dla poratowania zdrowia, jednak nastąpiło to już po złożeniu przez dyrektora Szkoły oświadczenia o przeniesieniu jej w stan nieczynny. Tak więc wniosek o dalszy urlop nie mógł wpłynąć na skuteczność prawną przeniesienia. Tytułem uzupełnienia przytoczonych uwag warto wskazać stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 14 lipca 1999 r., I PKN 156/99 (OSNAPiUS 2000 nr 19, poz. 714). W wyroku tym Sąd Najwyższy przyjął, że złożenie przez nauczyciela wniosku o udzielenie mu urlopu dla poratowania zdrowia po przeniesieniu go w stan nieczynny nie ma znaczenia dla prawnej skuteczności aktu przeniesienia oraz że nie jest ani możliwe, ani celowe udzielenie tego urlopu na czas wykraczający poza okres stanu nieczynnego, a zatem poza czas trwania stosunku pracy.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku (art. 393¹³ § 1 KPC).

=====